

SVOBODA JE VZÁCNÁ VĚC

TOVÁRNA NA PANENKY

motto

„Nádherný, vzrušující příběh o lásce, umění
a posedlosti.“ **PAULA HAWKINS**

Továrna na panenky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Elizabeth Macneal

Továrna na panenky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

motto

ELIZABETH MACNEAL

TOVÁRNA
NA
PANENKY

Praha 2019

Přeložila Klára Kolinská

Cover: Line Andersen

Cover photo: Martin Andersen

Cover design: Katie Tooke

Copyright © Elizabeth Macneal, 2018

Translation © Klára Kolinská, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-267-1588-7

ISBN e-knihy 978-80-267-1626-6 (1. zveřejnění, 2019)

Pro Enid a Arthura

Londýn

LISTOPAD 1850

Obraz

Když v ulicích zavládne nejhlubší tma a klid, usedá k malému stolku ve sklepě dílny výrobce panenek mladá dívka. Na desce stolu před ní je holá porcelánová hlava a sleduje ji prázdným pohledem. Dívka vymačkává z tuby do ústřicové lastury červenou a bílou vodovou barvu, v zamyšlení okusuje špičku malířského štětce a upravuje si zrcadlo před sebou. Plamen svíčky tiše zasyčí. Dívka přimhouřenýma očima zírá na prázdný papír.

Přidá trochu vody a míchá živé, zářivé barvy. První tah štětcem na papíře je ostrý a důrazný jako políček. Papír je silný, lisovaný za studena, a pod tlakem štětce se nekrabatí.

Ve světle svíčky se stíny v místnosti prodlužují a silueta její postavy splývá s okolní tmou. Dívka maluje dál, jediným tahem vytvoří obrys své brady a bílou barvou pokračuje k linii lícních kostí, kterých se dotýká světlo plamene. Věrně kopíruje na papír všechny nedostatky své tváře: oči poněkud příliš daleko od sebe, lehce deformovanou konturu klíční kosti. Její sestra a paní spí nahoře a i sebeslabší šelest jejího štětce na papíře působí nemístně rušivě, jako halasný vpád do posvátného nočního ticha, který by je mohl vzbudit.

Dívka se zamračí. Svůj obličej udělala příliš malý. Měla v úmyslu vyplnit jím celý prostor na papíře, ale místo toho se její hlava vznáší nad velikou bílou propastí. Papír, za který utra-

tila celou svou týdenní mzdu, je zničený. Měla si nejdřív udělat celkový náčrt a nespěchat tolik s tím, aby začala načisto.

Několik okamžiků sedí bez hnutí ve společnosti svíčky a svého portrétu. Srdce se jí v hrudi zachvěje; panenčiny oči ji upřeně pozorují. Měla by se vrátit do postele, než ji tu někdo přistihne.

Ale místo toho se nahne dopředu, nespouští oči ze zrcadla a přitáhne si svíčku blíž. Je ze včelího vosku, ne obyčejná lojová, a pochází z tajných zásob její paní. Dívka ponoří prsty do horkého vosku a nechá si jejich špičky obalit tenkou vrstvou připomínající náprstky. Potom přejíždí rukou skrz plamen a zkouší, jak dlouho snese jeho žár, až slyší jemné syčení pálících se chloupků na hřbetech prstů.

Část první

V tomto srdci nepochybně sídlí cosi,
co je nezničitelné,
a život je více než pouhý sen.

MARY WOLLSTONECRAFTOVÁ

Dopisy psané během krátkého pobytu ve Švédsku, Norsku a Dánsku (1796)

Co krásné je, to bude krásné věčně:
svět okouzlovat bude nekonečně.
Dny slunné svede ještě přizdobit
a do snů našich vnášet sladký klid.
A bude se nám o to lépe dýchat.

JOHN KEATS

Endymion (1818)

Páně Silase Reeda kabinet kuriozit starobyklých i nových

Silas sedí u svého pracovního stolu a v dlani drží vycpanou hrdličku. Ve sklepež je ticho a klid jako v hrobce – jediným zvukem, který se tu ozývá, je jeho pomalý dech čechrající peři na těle mrtvého ptáka.

Při práci Silas soustředěním špulí rty. Stolní lampa vrhá tlumené světlo na jeho vcelku pohledné rysy. Ve svých osmatřiceti letech má dosud na hlavě bohatou hřívu vlasů, na nichž není patrná žádná známka počínajícího šedivění. Rozhlédne se kolem sebe po skleněných nádobách vystavených na policích podél zdí. Každá z nich je pečlivě označená popiskou a uvnitř jsou v líhu naložené exempláře nejrůznějších podivuhodných tvorů. Nafouklá těla mrtvých jehňat, hadů, ještěrek a kořat se tlačí na průhledné stěny, jako kdyby se každým okamžikem chystala ze svého vězení uniknout.

„Nemysli si, že mi uletíš, ty jedna malá potvůrko,“ zamumlá Silas, vezme do ruky kleště a upevní dráty na pařátcích vycpaného ptáka.

Silas má ve zvyku při práci se svými exponáty rozmlouvat, s oblibou si vymýšlí příběhy o tom, jak skončily na jeho stole. Poté, co zavrhl několik vybájených variant osudu této hrdličky, v nichž si ji představoval, jak vlétá do cesty vlečným člunům plujícím v říčních průplavech nebo si buduje hnízdo v plachtovní mořského korábu, se rozhodl pro jednu, která se mu obzvlášť

líbí; a tak tuto malou společnici ve své samotě pobaveně plísní za smyšlený zlovyk napadat prodavače řeřichy. Uvolní sevření a pták pevně sedí na dřevěném podstavci.

„Tak, hotovo!“ vykřikne spokojeně, opře se a odhrne si vlasy z čela. „A doufám, že si z toho vezmeš ponaučení a přestaneš vyražet těm malým chudinkám z ruky zboží.“

Silas je se svým dílem velmi spokojen, zvláště s ohledem na to, jak v posledních fázích práce spěchal, aby byl do rána hotov. Je si jistý, že i jeho zákazníkovi se bude hrdlička zamlouvat: podle jeho požadavku ji zachytil jakoby uprostřed letu, s rozepjatými křídly tvořícími dokonalé V. A navíc si zajistil další zisk tím, že do jedné ze svých zažloutlých skleněných nádob přidal srdce další hrdličky. V konzervační tekutině plavou drobné hnědé kulovité útvary a čekají, až za ně nějaký mastičkář nebo apatykář nabídne jejich majiteli dobrou cenu.

Silas uklidí dílnu, otre všechny nástroje a uloží je na místo. Už stojí na prostřední příčce žebříku, v rukou drží hrdličku a ramenem si otevírá padací dvířka, když se pod ním s dýchavičným drnčením rozezvučí zvonek.

To bude Albie, pomyslí si s nadějí, protože na to, aby to byl kdokoli jiný, je ještě příliš brzy. Postaví vycpaného ptáka na vitrínu, rychle prochází dílnou a v duchu přemýšlí, co mu ten hoch asi přináší tentokrát. V poslední době byly chlapcovy úlovky stále mizernější – krysy prolezlé červy, staré kočky s rozbitými lebkami, jednu dokonce i přejetý, téměř rozpulený holub s jedním pařátem ulomeným. („Ale kdybyste věděl, pane, jak je to těžký, když hadrníci dycky vyžerou to nejlepčí...“). Má-li Silasova sbírka obstát ve zkoušce času, potřebuje k jejímu završení něco opravdu výjimečného. Vzpomene si na nedaleké pekařství na Strandu, jehož sortiment se dříve omezoval na objemné bochníky celozrnného chleba, dobrého sotva pro podomní prodej, a jen stěží přežívalo. Ale pak jeho majitel, jemuž v té době už hrozilo vězení pro dlužníky, začal zavřovat jahody do cuk-

ru a nabízet je po sklenicích zákazníkům. Jeho obchod se tím zanedlouho proměnil k nepoznání a proslavil se i v turistických brožurkách popisujících zajímavosti města.

Problém spočívá v tom, že Silas bývá často přesvědčen, že už ten vzácný, jedinečný kousek do své sbírky našel, ale když pak práci na něm dokončí, začnou ho pronásledovat pochybnosti a zatouží po dalším. Patologové a sběratelé, které obdivuje – učenci a lékaři jako John Hunter a Astley Cooper –, nedostatkem exemplářů pro své sbírky netrpí. Často sedává v náleznách naproti University College London a celý zelený závistí tajně poslouchá rozhovory lékařů a mediků líčících si čerstvé zážitky z pitev. Ano, možná mu chybí jejich konexe, ale jednoho dne mu Albie určitě, *určitě* přinese něco – ruka se mu při tom pomýšlení roztřeše – *pozoruhodného*. A pak se bude jeho jméno skvět na průčelí muzea a celé jeho životní dílo, všechna ta úmorná dřina, již mu obětoval, konečně dojde uznání. V duchu si představuje, jak s Flick, nejdražší přítelkyní z dětství, stoupají po kamenných schodech ke vchodu té majestátní budovy a zastavují se, když vidí v mramoru vyrytá slova *Silas Reed*. Ona nebude schopna skrýt dojetí a hrdost a obejmě ho jednou paží kolem pasu. A on jí vysvětlí, že to všechno vybudoval jen pro ni.

Ale není to Albie, a každé naléhavé zaklepání a zadrnčení zvonku v Silasovi jen zvyšuje pocit zklamání. Je to jenom nějaká služka se vzkazem od své paní, která chce na klobouk vycpaného kolibříka. Po ní přijde nějaký chlapec v sametovém saku, nekonečně dlouho se probírá zbožím a pak si koupí brož s motýlem, kterou mu Silas prodá se sotva postřehnutelným záchvěvem opovržení. V přítomnosti zákazníků se Silas pohne jen tehdy, když ukládá přijaté mince do váčku ze psí kůže. Ve chvílích klidu mezitím sleduje palcem jedinou větu v *Lancetě*: „Osteo-sar-kom meta... metastá... metastázuje ve vzdálených orgánech...“ Zvonění zvonku a klepání na dveře jsou neměnným taktem, který dodává rytmus jeho životu. Pohybuje se

výhradně po stálé ose mezi svým pokojem v podkroví a tmavou dílnou ve sklepě.

Je to tak ubíjející, uvažuje Silas, když se rozhlíží po svém stísněném království, že na nájemné mu vydělávají ty nejméně zajímavé kousky. Ale proti mizernému vkusu širokých mas se zkrátka nedá nic dělat. Většina jeho zákazníků sotva věnuje pohled skutečným pokladům – lebce bezmála stoletého lva; vějíři vyrobenému z plicní tkáně velryby; vypreparované opiči ve skleněné nádobě – a zamíří rovnou k vitríně s popiskou *Lepidoptera* v zadní části místnosti, kde se obdivují rumělkově rudým motýlím křídílům, které uchovává mezi dvěma tenkými skleněnými tabulkami. Některé slouží jako ozdobné tretky na špercích, jiné se hodí jen k vystavení pod sklem. Podle Silasova názoru jsou to pouhé pošetilé nicotnosti, jaké by si dovedli vyrobit sami, jen kdyby měli dost představitosti. Za to, čeho si opravdu považuje, jsou mu ochotni zaplatit jen malíři a apatykáři.

A pak, když hodiny melodicky odbijí jedenáctou, uslyší nesmělé zaklepaní a slabé zacinkání zvonku na dveřích do sklepa.

Spěchá otevřít. Jistě to zase bude nějaké hloupé děčko, co má na útratu sotva dvoupenci, anebo Albie, který mu nejspíš přináší dalšího hnijícího netopýra nebo prašivého psa dobrého leda tak do guláše – a přesto se mu srdce rozbuší rychleji.

„Á, Albie,“ pozdraví Silas hoča, otevře dveře a snaží se nedat najevo zvědavost. S malým návštěvníkem se vkrade dovnitř cár temžské mlhy.

Chlapec se na něj potměšile zašklebí. Je mu teprve deset let. („Deset, já to vím, pane, protože jsem se narodil v ten den, jak si královna vzala prince Alberta.“) Uprostřed horní čelisti mu jako ztrouchnivělá šibenice trčí jediný zažloutlý zub.

„Dneska pro vás mám speciální čerstvý zboží, pane,“ chlubí se Albie.

Silas se rozhlédne po úzké, křivolaké slepé uličce. Její opuštěné, zchátralé domy, naklánějící se do nejhroživějších úhlů, se podobají řadě vrávorajících opilců, podpírajících jeden druhého v bezútešné pouti neznámo kam.

„Sem s tím, chlapče,“ pobídne Silas svého mladého dodavatele a špičkou palce a ukazováku ho zlehka štípne pod bradou na znamení nadřazenosti. „Tak copak to je? Přední noha megalosaura, nebo snad hlava mořské panny?“

„V tuhle roční dobu je v Regentově kanálu na mořský panny trochu moc zima, pane, ale ta druhá potvora – mega-jak-jste-to-říkal – vám vzkazuje, že až zkape, odkáže vám svoje koleno.“

„To je od něj laskavé.“

Albie nadme tváře a fouká si do ušmudlaného rukávu. „Přines sem vám opravdovej skvost, pane, a nerozloučím se s ním za míň než za dva šilasy. Ale napřed vás musím varovat, není to zrovna čerstvý, jak je máte rád.“

Chlapec rozváže šňůru na pytli, který měl až dosud přehozený přes rameno. Silasovy oči sledují jeho prsty. Z vaku unikne uvězněná vzduchová kapsa nasládle páchnoucí po zkaženém mase a Silas bezděčně zvedne ruku k nosu. Odér smrti odjakživa těžce snáší; ve své dílně udržuje čisto jako v chemické laboratoři a každý den svádí nekonečný boj s uhelným kouřem, sazemi a *zápachem*. Pocítí prudké nutkání otevřít miniaturní skleněnou lahvičku s levandulovým olejem, kterou stále nosívá v kapse vesty, a nanést si pár kapek na horní ret, ale nechce chlapce rozptýlit – Albie i ve svých nejlepších dnech stěží dokáže udržet pozornost déle než vyjukaná veverka.

Klučina spiklenecky mrká, naoko zápolí s pytlem a předstírá, že je živý.

Silas silou vůle vyloudí na rtech rádoby pobavený, ale prázdný úsměv. Nesnáší, když ho tenhle usmrkanec, tenhle mazaný uličník, škádlí a provokuje. Nutí ho to stáhnout se do sebe a vyvolává to v něm vzpomínky na doby, kdy byl v Albieho věku,

nosil po dvoře továrny na keramiku těžké pytle mokrého jílu a paže ho bolely od ran, které mu svými tvrdými pěstmi den co den uštěďřovala matka. Nutí ho to přemýšlet, jestli se mu vůbec někdy podařilo z toho života uniknout – vždyť dokonce ještě dnes dovolí, aby si z něj utahoval tenhle drzý skrček s jedním zubem.

A tak neřekne nic. Naoko zívá, ale úkosem pytel pozorně sleduje nehybným pohledem krokodýla číhajícího na kořist, jímž sotva postřehnutelně probleskuje žádostivý zájem.

Albie se vítězoslavně zakření, shrne stěny pytle a odhalí dvě mrtvá štěňata.

Alespoň Silas si myslí, že jsou to dvě štěňata, ale když je chytí za nohy, všimne si, že to má jen jeden zátylek. Jeden krk. Jednu hlavu. Lebka je uprostřed rozdělená vejpl.

Silas překvapeně zalapá po dechu a usměje se. Přejede prsty po švu na temeni, aby se ujistil, že to není nějaký trik. Nic by nedal za to, že Albie by dokázal sešít k sobě jehlou a nití dva psy, kdyby mu to mělo vynést pár penčí navíc. Zvedne ta zvířata do vzduchu, proti světlu lampy si prohlíží jejich siluety a prohmatává jejich osm nohou a hrboly obratlů na jejich hřbetech.

„No tohle už je něco,“ vydechne. „Ano ano.“

„Za tohle chci dva šilasy,“ prohlásí Albie. „Ani o chlup míň.“

Silas se zasměje a vytáhne váček s penězi. „Šilink, víc ne. A můžeš si přijít prohlédnout dílnu.“ Albie zavrtí hlavou, ustoupí dál do uličky a rozhlédne se kolem sebe. Chlapcovým obličejem přeběhne výraz téměř se podobající strachu, ale rychle zmizí, když mu Silas hodí do dlaně minci. Albie si odchrchlá a vyplivne své pohrdání na dlažbu k Silasovým nohám.

„Jenom šilas? To máte srdce nechat malýho kluka chodit žebrotou?“

Ale Silas lhostejně zavře dveře a ignoruje pobouřené bušení, které vzápětí následuje.

Opře se dlaní o vitrínu, aby znovu získal rovnováhu. Sklopí pohled, aby se ujistil, že tam štěňata pořád jsou – a jsou tam, tiskne si je k hrudi jako malá holčička chovající oblíbenou panenku. Osm chlupatých nožek bezvládně visí z jeho rukou. Jejich srst je hebká jako nejjemnější krtčí kožka. Vypadají, jako kdyby se na světě ani nestačila poprvé nadechnout.

Konečně to má. Svou zavařenou jahodu.

Chlápec

Jakmile se za Silasem zavřou těžké dveře dílny, Albie skousne minci mezi svým jediným předním zubem a dásní – z toho prostého důvodu, že je zvyklý vídat, jak to dělá jeho sestra. Chvilku minci cumlá v ústech. Chutná sladce. Je spokojený: rozhodně nečekal, že by dostal dva šilinky. Jenomže když si řeknete o dva šilinky a dostanete jeden, kolik asi dostanete, když si řeknete o jeden? Pokrčí rameny, vyplivne minci do dlaně a strčí si ji do kapsy. Koupí si za ni k obědu misku vařených prasečích oušek a co zbyde, dá sestře. Ale napřed musí splnit ještě jeden úkol, a už má zpoždění.

Kromě vaku na mrtvolky má s sebou ještě jeden konopný pytel, v němž jsou maličké sukýnky, které ušil v noci. Dává si pozor, aby si oba pytle nikdy nepopletl.

Občas, když Silasovi podává v dílně své trofeje, sevře mu srdce obava, že je to ten nesprávný, a na okamžik mu hrůzou přestane bít. Raději si ani nepředstavuje, jak by se asi paní Salterová tvářila, kdyby otevřela pytel s mrtvými krysami prolezlými červy.

Chvilku si dýchá na drobné pěsti, aby si je trochu zahřál, a rozběhne se pryč. Kličkuje úzkými postranními uličkami, kolena hubených křivíčných nohou mu vybočují do stran. Běží směrem na západ, kolem špinavých, páchnoucích stok čtvrti Soho. Zpoza rohů a stinných zádveří pozorují jeho úprk křikla-

vě nalíčené oči vyzábých prostitutek, podobných vypelichaným kočkám sledujícím poletujícího ptáčka.

Albie doběhne na Regent Street, krátce se podívá do výlohy obchodu, kde se za čtyři guineje dá koupit celý chrup, špičkou jazyka si poklepe na svůj jediný zub a pak se nečekaně vrhne do cesty projíždějícímu koňskému povozu. Kůň se polekaně vzepne na zadní. Albie uskočí zpátky a ovládne svůj strach tím, že křikne na vozku: „Dávej pozor, chlape!“

A než vozka stačí zakřičet něco v odpověď nebo se po něm ohnat bičem, Albie přeběhne ulici a překročí práh Království panenek paní Salterové.

Království panenek paní Salterové

Iris přejíždí nehtem palce po švech miniaturních sukýnek, připravená rozmáčknout každou blechu, na kterou by narazila. Škubne za uvolněný konec niti a uváže na něm uzel.

Třebaže už je skoro poledne, její zaměstnavatelka, paní Salterová, se dnes ještě neukázala. Její sestra sedí za ní s hlavou skloněnou nad šitím.

„No aspoň v tom dneska nejsou žádné blechy. Ale příště si dávej víc záležet, ať je to pořádně zapošíte a nelezou z toho nitě,“ poučuje Iris Albieho. „V tomhle městě je celý zástup švadlen, co by za tvoje místo prodaly vlastní dítě.“

„Ale, slečno, moje sestra má chřipku a já jsem ji musel celou noc ošetřovat. Už kolik nocí jsem se vůbec nevyspal, bruslit jsem nebyl, už ani nepamatuju, a to taky není spravedlivý.“

„Ty moje chudinko.“ Iris se ohlédne, ale její sestra Rose je plně zabrána do práce. Iris ztiší hlas. „Nesmíš zapomínat, že paní Salterová je učiněný ďábel v ženské podobě. Co je spravedlivé a co není, ji nikdy ani v nejmenším netrápilo. Už jsi ji někdy viděl vypláznout jazyk?“

Albie zavrtí hlavou.

„Má ho rozeklaný jako zmije.“

Albieho úsměv je tak upřímný, tak prostý vší přetvářky, že Iris má chuť ho obejmout. To, že má mastné vlasy, obličej umouňený od sazí a v puse jen jeden zub, není přece jeho vina. Kdy-

by žili v jiném světě, kdoví, třeba by se mohl narodit do jejich rodiny v Hackney.

Iris mu složí do vaku další zásobu látky, ještě jednou se ujistí, že se Rose nedívá, a podá mu šestipenci. Původně měla v plánu koupit si za ni další arch papíru a nový malířský štětec. „Kup za to polívku pro sestru.“

Albie se váhavě dívá na minci.

„Neboj se, to není žádný trik,“ usměje se na něj Iris.

„Děkuju, slečno,“ vyhrkne Albie. Panenky jeho tmavých očí se lesknou jako špendlíkové hlavičky. Popadne minci, jako kdyby se bál, aby si to ještě nerozmyslela, a vystřelí ven z obchodu tak prudce, že na chodníku málem vrazí do italského flašinetáře, který ho vztekle přetáhne holí.

Iris se za ním dívá a konečně se s úlevou nadechne. Přestože ví, že Albie je zanedbané dítě ulice, nikdy zcela nepochopila, jak je možné, že je z něj tak strašně cítit puch smrtelného rozkladu.

Úzké průčelí obchodu v Regent Street je vklíněno mezi dvě navzájem si konkurující cukrářství. Díky několika drobným prasklinám ve společném komíně je Království panenek paní Salterové neustále prosyceno vůní rozehřátého cukru a spáleného karamelu. Iris občas mívá sny o tom, že cucá bonbony a švestkové želé, pochutnává si na dokonalých dortíčcích z křehkého těsta plněných šlehačkou, nebo se veze na perníkovém slonu do Buckinghamského paláce. Jindy se jí zase zdá, že se topí ve vroucí melase.

Když sestry Whittleovy poprvé nastoupily do učení k paní Salterové – jestli je nebo byla někdy vdaná, zůstává pro Iris záhadou –, její salon Iris ihned naprosto učaroval. Vzhledem ke své zdeformované klíční kosti a Rosině tváři zjizvené od neštovic očekávala, že je jejich zaměstnavatelka nechá pracovat ve skladu dole ve sklepech. Ale místo toho jim bylo přiděleno místo v parádní místnosti hned vedle obchodu, kde je zákazníci v případě

zájmu mohou pozorovat přímo při práci. Majitelka jí přidělila zásobu barev v prášku a štětců z liščích chlupů a dala jí za úkol malovat panenkám obličej a dotvářet jim nohy a ruce. Od první chvíle Iris samozřejmě věděla, že dny v tomto podivném království budou dlouhé a úmorné, ale zároveň nikdy nepřestávala žasnout nad spoustou porcelánových panenek tísnících se v zásuvkách ebenových komod po celé délce místnosti. Bylo tam dost tepla i světla: v pozlacených svícnech syčely plameny svíček a v krbu v rohu plápolal oheň.

Ale teď, jak tam sedí u stolu vedle své sestry a v rukou drží porcelánovou panenku a starý štětec se splenými chlupy, nedokáže potlačit zívání. Ani ve snu by si byla nedovedla představit, že se někdy bude muset živit tak vyčerpávající, úmornou dřinou, horší, než kdyby pracovala v továrně. Ruce od práce červené a popraskané, ale když si je namaže lojem, štětec jí klouže v prstech a zanechává na rtech a na tvářích panenek nevzhledné skvrny. Rozhlédne se kolem sebe. Komody nejsou ve skutečnosti z ebeny, ale z laciného dubového dřeva natřeného na černo. Zlaté lakování na svícnech se teplem plamenů svíčky odlupuje. Ale nejvíc ji skličuje pohled na jedno místo na koberci, kde má paní Salterová ve zvyku každý den přecházet sem a tam a kde je světlá, ošoupaná lysina, prořídlejší než šedivé vlasy její paní. Těžká sladká vůně z cukrářství, vydýchaný vzduch a řady panenek zírajících na ni nehybnými očima, kamkoli se pohne, způsobují, že tato místnost se víc než obchodu podobá neprodyšně uzavřené kryptě. Jsou chvíle, kdy má Iris pocit, že se tam nemůže ani nadechnout.

„Co myslíš, je mrtvá?“ zašeptá Iris své sestře, dvojčeti, a přistrčí k ní starou daguerrotypii. Je to malý, sépiově hnědý portrét malé holčičky s rukama úhledně složenými v klíně. Iris obezřetně vzhledne, když do obchodu vejde paní Salterová, usadí se na židli u dveří a otevře bibli. Hřbet staré knihy zapraská jakoby nesnesitelnou námahou.

Rose se pokusí sestru umlčet varovným pohledem.

Je to jedno z mála Irisiných potěšení, přestože se při něm zároveň cítí provinile: hádat, jestli jsou děti na daguerrotypiiích živé, nebo mrtvé. Z důvodů, které by nedokázala vysvětlit, potřebuje vědět, jestli maluje tvář truchlící panenky, která bude položena na hrob zemřelého dítěte, nebo jestli vytváří hračku pro veselé děcko plné života.

Podstatná část příjmů paní Salterové pochází z výroby panenek právě pro takové konkrétní zakázky. A teď nastalo zimní období a chladné počasí a nemoci, které s sebou přináší, mají na svědomí, že zakázek je téměř dvakrát víc než obvykle, což pro Iris a její sestru často znamená, že nepracují dvanáct, ale plných dvacet hodin denně. „Ano, to je naprosto pochopitelné,“ říkává paní Salterová svým nacvičeně účastným tónem zákazníkům, „a zcela přirozené, že si přejete své drahé zesnulé robátka na jeho poslední cestě vyprovodit co nejdůstojněji a že si ho chcete uchovat v paměti takové, jaké bylo ve svých nejšťastnějších chvílích. Koneckonců, jak to stojí psáno v *Druhém listě Korintským*: ‚V této důvěře chceme raději odejít z těla a být už doma u Pána.‘ Jeho dušička odešla na věčnost, ale tahle panenka vám bude navždycky připomínat jeho tělesnou schránku, kterou tady na zemi zanechalo.“

Hádat, jestli děti na fotografiích jsou mrtvé, nebo ne, může být obtížné, ale Iris už se naučila rozpoznávat nenápadné důkazy. Někdy je to snadné. Dítě na obrázku vypadá, jako kdyby spalo, a kolem něj jsou naaranžované záplavy květin. Občas bývá za dítětem rozpoznatelná stopa, někdy je to dokonce člověk, který dítě drží v náručí a jeho silueta splývá s polstrováním v pozadí, anebo pokud jsou na daguerrotypii další osoby, expozice rozostřuje jejich obrysy a zaměřuje se jen na dítě, které zachycuje s dokonalou, nehybnou jasností.

„Živá,“ usoudí Iris. „Má otevřené oči.“

„Ticho! Žádný žvanění v práci nestrpím!“ vyštěkne paní Salte-

rová ve zlostném výbuchu připomínajícím plamen sirky rozžaté v hluboké tmě. Iris sklopí hlavu a míchá si na lastuře o něco tmavší odstín růžové na prohlubeň mezi panenčinými rty. Nevzhledne, děsí se, aby paní Salterová nevstala ze svého trůnu a nepotrestala ji štípnutím, pro které si s oblibou vybírá jemnou kůži na vnitřní straně lokte.

Po zbytek dne sedí děvčata vedle sebe a téměř nepromluví, téměř se nepohnou a práci přeruší jen na dobu nezbytnou k tomu, aby rychle snědly k obědu kus chleba s hovězím lojem.

Iris maluje obličejce na porcelánové hlavy panenek, protahuje vlasy dírkami na temeni a některým je natáčí želízky nahřátými v ohništi. To v případě, že dítě, k jehož počtě má panenka sloužit, mělo kučeravé vlásky. Rosina ruka s jehlou se mezitím rytmicky pohybuje nahoru a dolů jako ruka houslisty držící smyčec. Jejím úkolem je doplnit holé sukýnky a živůtky, které během noci ušily méně zdatné šičky, vypracovanějšími a rafinovanějšími detaily. Skleněné perličky, nabírané rukávky, ozdobné nášivky a lemování, knoflíčky potažené sametem, drobkounké jako myší čumáčky.

Přestože Iris a Rose jsou jednovaječná dvojčata, nejsou si ani v nejmenším podobné. Když byly malé, Rose z nich dvou platila za opravdovou krásku a oblíbené dítě obou rodičů a toto výsadní postavení si střežila jako nejvzácnější poklad. Irisino tělesné postižení, zkřivená klíční kost, defekt, který utrpěla při porodu a který způsobuje, že se jí levé rameno nachyluje poněkud dopředu, v dětství vzbuzovalo v její sestře pocit ochranné blahosklonnosti, což Iris někdy nemálo dopalovalo. („Nemusíš se mnou zacházet jako s mrzákem, víš!“ utrhla se občas na sestru, když Rose trvala na tom, že sama ponese všechen nákup, nebo když chodila dva kroky před ní, jako kdyby se bála, že Iris každou chvíli upadne.) Čas od času se i hašteřily, u večere se handrkovaly o největší pečenou bramboru nebo se přely, která z nich vydrží déle skákat přes švihadlo nebo která

má úhlednější písmo. Dokázaly jedna druhé zasazovat rychlé, kruté rány, protože věděly, že po každém sváru bude následovat usmíření: že spolu budou sedět s propletenými údy u krbu, dívat se do plamenů a spřádat do nejmenších detailů sny o svém budoucím obchodě se jménem *Flora* na štítu, v němž budou police přetékat květinovými ozdobami a na stěnách budou držáky se džbery plnými těch nejkrásnějších a nejvoňavějších růží a kosatců.

Pak ale, když bylo sestrám šestnáct let, se Rose nakazila neštovicemi a nemoc ji málem zabila. Když viděla ve zrcadle svůj obličej a tělo pokryté souvislou vrstvou mokvajících vředů a levé oko potažené kalnou šedivou blánou, prohlásila, že by pro ni bylo lepší, kdyby umřela. Za pár dní jí kůže zrudla a vředy se proměnily ve svědicí puchýře, jejichž stav ještě zhoršovalo to, že si je neustále škrábala. Po těle jí zůstalo množství hrbolatých jizev. „Proč já?“ kvílela Rose, a pak, jen jedinkrát, šeptem zasyčela tak potichu, že Iris uvažovala, jestli se nepřeslechla: „Mělas to být ty.“

Dnes je jim jednadvacet let, obě mají vlasy stejného tmavě kaštanového odstínu, ale Rose je nosí jako pokání, češe si je dopředu, aby jimi zakryla co nejvíc ze svých zjizvených tváří. Iris je má dlouhé až do pasu a nosí je zapletené do pevného copu. Její plet je hladká a bílá, což v kontrastu se znetvořenou tváří její sestry působí jako výsměch. Dnes už se spolu nesmějí, už si šeptem nesvěřují žádná tajemství. Už nesní o společném obchodě.

Občas se Iris ráno probudí a vidí, že její sestra nad ní stojí a dívá se na ni s výrazem, který je tak prázdňý a chladný, až jí to nahání strach.

Iris cítí, že se jí začínají zavírat oči, že má víčka těžká, jako kdyby na nich měla našitá olověná závaží. Paní Salterová obsluhuje zákazníka a zpěvavým hlasem mu vychvaluje své zboží.

„Každé zakázce věnujeme tu největší možnou péči – pracu-

jeme výhradně s tím nejčistším porcelánem z továren na severu – jsme něco jako rodinný podnik – opravdu, já si zakládám na tom, že u mě pracují jen poctivá děvčata, ne jako ty uječený cuchtý, co šijou v Cranbourne Alley – říkám vám, tam najdete ponejvíc pěkný nestydy a poběhlice.“

Iris se štipne nehty do stehen, aby se udržela vzhůru. Nakloní se dopředu a hlavou jí bleskne otázka, jestli by pár okamžiků spánku bylo opravdu tak hrozným prohřeškem...

„Au, panebože, Rosie,“ zašeptá, škubne sebou a mne si paži. „Vážně nevím, nač s takovými lokty ještě potřebuješ jehlu.“

„Kdyby tě paní Salterová viděla!“

„Já už to tu nevydržím,“ šeptá Iris. „Zblázním se z toho.“

Rose mlčí a škrábe si strup na paži.

„Co bys dělala, kdyby se nám podařilo se odsud dostat? Kdybychom nemusely...“

„Můžeme mluvit o štěstí, že máme práci,“ zamumlá Rose. „A co jiného bys chtěla dělat? Nechat mě tady a šlapat chodník?“

„Ale ne, samozřejmě že ne,“ zasyčí Iris podrážděně. „Chtěla bych malovat skutečné věci, ne pořád donekonečna tyhle porcelánové oči a rty a tváře a – fuj.“ Bezděčně sevře ruku v pěst. Ale pak ji zase uvolní a snaží se myslet na to, kolik bolesti své sestře způsobuje. Přestože Iris za její nemoc nenese žádnou vinu, Rose ji za ni trestá každý den a odpírá jí sebemenší projev sesterské náklonnosti. „Já už to tu nevydržím, nechci žít až do smrti v tomhle doupěti madam Satanové.“

Paní Salterová na druhém konci obchodu otočí hlavu jako sova sedící na uschlé větvi a zamračí se. Rose sebou škubne a leknutím se píchne jehlou do prstu.

Venkovní dveře bouchnou v průvanu. Iris toužebně vyhlíží špinavým oknem ven. Dívá se na kočáry projíždějící kolem a představuje si dámy zachumlané v kožešinových štolách sedící uvnitř.

Kousne se do rtu, vysype si na lasturu trochu modrého prášku a znovu namočí štětec do lahve s vodou.

Štěňata

„Tak co s vámi, vy zlobivý štěňata,“ říká Silas a kštice černých vlasů mu spadne do čela, když se shýbne a usedá ke svému stolu ve sklepe. „Mrzí mě, že to došlo až takhle daleko, ale kdybyste nesežraly kuchaře marcipán, nemuselo to tak dopadnout.“ Zasměje se nad historkou, kterou si právě pohotově sesumíroval, a seřadí si na pracovní desce tři různě velké nože. Srostlá štěňata leží před ním bříšky vzhůru.

Napřed si myslel, že je naloží do lihu, ale pak se rozhodl vytvořit z nich dva exempláře, zároveň je vycpat a vyreparovat. Až si postaví to své muzeum s mramorovým průčelím, vycpané tělo a kostra budou sedět vedle sebe ve vstupní hale, chráněné štukovými sloupy.

Otře si čelo, které se mu i v listopadovém chladu rosí potem. Protáhne si prsty a vezme do ruky největší nůž. Jeho kov ho studí v dlani.

Udělá malý řez na břiše štěněte nalevo a rovnoměrnou silou tahá za kůži. Dech mu slabě hvízdá mezi zuby. Dává pozor, aby neporušil svaly a orgány ležící pod kůží, natěsnané za jasně červenou blánou. Posune se trochu doleva, aby na psíky dopadalo plné světlo lampy, a pak oddělí kůži od svalů, až kam to jde. Zastaví se jen u měkkých polštářků tlapek a kosočtvercového čenichu se čtyřmi nozdrami. Rostoucí stíny mu ztěžují přesnost práce, a tak postupuje pomaleji a poslední řez opatrně dokon-

čuje nejmenším skalpelem. Než se venku začne stmívat, podaří se mu stáhnout kůži v jediném kusu.

„A zrovna bylo tolik hostů, a ani trošku marcipánu, co by si mohli dát k tomu skleníkovému ovoci se smetanou. To se nestydíte, provádět takový lumpárny?“ mumlá a představuje si svá štěňata dokonale vycpaná. Kdyby ho tak teď mohl vidět Gideon – a ocenit, jak se za těch patnáct let vypracoval –, ale tu myšlenku od sebe Silas raději odežene. Je odhodlán si tuhle část jaksepatří vychutnat a těšit se z potencionálních možností těla, které leží před ním, než jejich příslib zhořkne kontaktem se skutečností. Pocit vzrušení, který prožívá, je stejně silný jako tenkrát, když našel svou první lebku.

„Pojď se mnou,“ vybídl tenkrát Flick, když spolu odešli z továrny na keramiku, ale z důvodu, na který si nevzpomíná, se nakonec ocitl na venkově sám.

A právě tehdy narazil na rozkládající se zdechlinu lišky. Napřed si v návalu hnusu přikryl nos rukou a chvatně ustoupil o krok zpátky, ale pak si všiml, že její srst má přesně stejný zrzavý odstín jako vlasy Flick. Tělo té lišky bylo bez jediné chybičky a zároveň podivně křehké, každá kůstka důmyslně dotvářela dokonalý celek. To zvíře ještě před pár dny žilo a dýchalo, a teď se bez svého vědomí a přičinění ocitlo na ošemetné hranici oddělující krásu od čiré hrůzy. Silas se dotkl její lebky a pak své.

Chodil se na to mrtvé tělo dívat každý den, pozoroval, jak se ho čím dál více zmocňují červi, jak z něj postupně mizí kůže a pod ní se začíná stále zřetelněji rýsovat jeho vnitřní struktura, jako pomalu rozkvétající květ nějaké vzácné rostliny. Pokaždé si všiml něčeho nového: překvapivě tenké stehenní kosti, jemné kresby na lebce, připomínající vzácnou krajku. Když do lebky opatrně cvrnkl prstem, dutě zazvonila. Jakmile červi a mravenčí lebku dokonale očistili od veškerého masa, zabalil ji do kusu látky a odnesl si ji domů.

To léto neúnavně propátrával každý trs trávy a prolézal kaž-

dý pahorek, každou houštinu a každý kousek říčního břehu, až nakonec shromáždil patnáct lebek. Celé tělo měl pokryté tlustou vrstvou prachu a potu. Kladl pasti, z větviček se seříznutými hroty si vyráběl smrtící šípy, cíhal na zestárlé, pomalé králíky a prsty jim svíral hrdla, dokud nevypustili poslední zbytky dechu. První minutu vždycky škrábali a kopali a on často bezděčně zadržoval dech s nimi. Po chvíli boj ustal a jejich těla mu v rukou bezvládně zplihla, ale on nepovolil stisk a držel je dál, pro jistotu.

Jak úhledně si ty lebky doma naaranžoval! Zpočátku si myslel, že se spokojí s pěti, možná s deseti, ale brzy zjistil, že jich potřebuje víc. Každý nový kousek v něm vzbuzoval ještě silnější pocit štěstí a očekávání než ten předchozí. A teď má konečně svůj poklad, po kterém tak dlouho pátral. Získal tohle chlupaté stvoření s osmi pavoučíma nohama, vzácnější než všechno, co si kdy jako chlapec toužebně představoval, a cítí, že odted' už po ničem dalším bažit nebude.

Pro dnešek raději skončí; zkušenost ho naučila, že když na nějakém exempláři pracuje bez přestávky, snadno nakonec výsledek pokazí. Už musí být nejméně pět hodin. Zívne a rozhodne se, že je načase si odpočinout. Uloží stažená štěňata do plechového kbelíku. Později, až těla uvaří a odstraní z nich tak všechno maso, pomocí pinzety, lepidla a drátu tenkého jako pavoučí vlákno sestaví kostru do původního tvaru.

Vyleze po žebříku do obchodu a pak pokračuje po schodech do svého pokoje v podkroví. Když si obléká noční košili, padne mu pohled na polici u postele, kde má vystavenou celou řádku vycpaných myší oblečených do miniaturních kostýmů.

Silas vezme jednu hnědou myšku do ruky. Pohladí sukýnku z česané příze, šálku, kterou uháčkoval z nejtenčího vlněného vlákna, maličký kulatý talířek, který drží v napřažených tlapkách. Pak ji postaví zpátky na polici a sfoukne svíčku.

Už skoro spí, když uslyší zaklepání na dveře.

Přetáhne si přes hlavu polštář.

Klepání se promění v tupé, vytrvalé burácení.

„Silasiii!“

Silas si vzdychne. Ten člověk je tak netrpělivý! Ještě štěstí, že Silas nemá žádné sousedy, které by tyto podvečerní vpády burcovaly z odpočinku. Copak neumí číst, nebo si nevšiml, že na dveřích je cedule ZAVŘENO?

„*Ouvrez la porte!*“

Silas rezignovaně zasténá, sedne si na posteli, natáhne si sako a kalhoty, zapálí prskající svíčku a šourá se po úzkém schodišti dolů.

„*Je veux ma colombe!*“

„Pane Froste,“ pronese Silas, když otevře dveře. Za nimi stojí vysoký štíhlý muž oblečený v ošuntělých hadrech potřísněných barvou a upřeně opětuje jeho pohled. Má v sobě cosi zvláště, divoce přitažlivého a číší z něj taková samozřejmost a sebedůvěra, že Silas nikdy neví, jestli se mu má snažit zavděčit, nebo jím opovrhovat. Louis se usměje.

„No konečně! Věděl jsem, že jste doma. Přišel jsem si pro svou hrdličku, pokud jsem ji tedy nevyplašil a neuletěla.“ Louis nečeká na odpověď a namísto toho zahlaholí na kohosi neznámého, jehož silueta se rýsuje na rohu uličky, a gestem ruky ho pobídne, aby přistoupil blíž. „Tady! Jen pojď. Zase jdeš pozdě, jako obvykle.“

Už se skoro stmívá a Silas v první chvíli nepoznává muže, který k nim spěchá úzkou uličkou a vyhýbá se páchnoucím hromádkám odřezků ze zeleniny a ostrůvkům vychladlého popela. Neznámý přistoupí blíž; jeho oči se zalesknou ve světle lampy, kterou Silas drží v ruce. Johnnie Millais. Je tak hubený, že vypadá jako podvyživený poník.

„Proboha, Louisi, cos to prováděl se svými šaty? Do té košile bych neoblékl ani svého psa.“

„Tebe vidět je zkrátka vždycky radost, Millaisi,“ zasměje se

Louis a vstoupí do obchodu, aniž byl zván, nebo aniž by si napřed očistil boty na železné rohožce.

„To máme štěstí, že máte ještě otevřeno,“ prohodí Millais, když vykročí za přítelem, a Silas se s ním nepře.

„Silas mi upravil moji hrdličku. Tak kdepak je?“ Louis zvedne oběma rukama lví lebku a předstírá, že ji chce po Millaisovi hodit. „Vrrrr!“ zavrčí v žertu.

Silas ztuhne nervózním napětím. Dobře ví, že nemá odvahu ho požádat, aby lebku položil zpátky, a tak se místo toho soustředí na hrdličku, kterou vytáhne z komody.

„Panebože! To je nádhera. Přesně tak jsem si to představoval,“ vykřikne malíř nadšeně. Popadne hrdličku a pohladí ji po drobné hlavičce. „Kéž by tak moje modelky dokázaly sedět tak klidně jako ty.“ Louis vtiskne Silasovi do dlaně guineu, dvojnásobek částky, na které se domluvili. „A Millaisi, ty si musíš koupit myš a přimalovat ji do rohu své *Mariany*. Měl bys ten holý kus plátna v dolní části trochu něčím oživit.“ Louis zvedne za ocásek z police jednu vycpanou hnědou myš a prohlásí: „Vezmu si ještě tohle.“

„Pozor, je křehká...“,“ pokusí se Silas zaprotestovat, ale Louis ho podle všeho neslyší a nacpe ptáka i myš hlavou dolů do kabely.

Silas se dívá za oběma muži, kteří bujaře utíkají úzkou uličkou pryč. Louis má paži položenou kolem Millaisových ramen a oba při každém třetím kroku provedou jakýsi směšný poskok. Lampa v Silasově ruce vrhá tenký proužek světla na Louisovy kotníky a bílou kůži na zápěstí. Silasovi připomíná Flick, její dotek, který necítil už dobrých dvacet let.

Když oba nečekaní návštěvníci zmizí ve tmě, Silas se rozhlédne po svém těsném krámku, po jeho nízkém stropě, po malých skříňkách s oprýskaným lakem, které se pokusil natřít, jak to jen šlo, a koutky úst mu posmutněle klesnou.

„Tak už žádné útoky na prodavače řeřichy,“ pronese varovně. „To by se tvému novému pánovi nelíbilo.“

Malířka

Iris nemůže usnout, navzdory tomu, že odpoledne jen stěží udržela oči otevřené. Z vůně spáleného cukru z cukrářství ji bolí hlava a do stehna ji přes matraci píchají ostré konce koňských žíní. Zavrtí se, vystrčí z pocenou paži zpod přikrývky a zvedne ji, aby si ji trochu ochladila. Pokouší se soustředit na to, aby vydržela nehybat se a ležet v klidu a sladit rytmus dechu se sestřiným. Ale její mysl pádí rozverně kupředu jako bujné hříbě. Má neodolatelnou chuť malovat. V duchu si představuje štíhlé kovové tuby vodových barev od vyhlášené firmy Winsor & Newton, ústřicové lastury, na nichž je míchá, a vlastní zásobu štětců ze sobolí srsti, které si po půlročním úzkostlivém šetření konečně koupila.

Opatrně štouchne loktem do spící sestry.

„Ale já jsem toho papouška neviděla,“ zamumlá Rose a Iris ví, že její sestra bude tvrdě spát, dokud zvony na věži nedalekého kostela svatého Jiří nezačnou odbíjet pátou. Přes tenké stěny pokoje slyší sténání lokomotivy a hvízdavé chrápání paní Salterové z vedlejší místnosti. Po svých večerních dávkách laudana spí její zaměstnavatelka jako zabitá.

Když už to Iris nedokáže vydržet, opatrně odhrne přikrývku a vstane. Dřevěná prkna podlahy zavržají pod jejími kroky a západka na dveřích jejích pokoje, kterou Iris pravidelně svědomitě potírá olejem, lehce povolí pod jejím stiskem. Iris má najed-

nou chuť se rozesmát, ale utlumí své stále hlasitější chichotání dlaní přitisknutou na ústa.

Když prochází chodbou, v noční košili nadouvající se lehce v nočním vánku, vidí, že dveře pokoje paní Salterové jsou otevřené. Rozsvícená lampa na jejím nočním stolku vrhá na podlahu tenký proužek přízračného nažloutlého světla. Ucíť ostrý zápach žaludečních šťáv. Iris je přesvědčená, že nemoc paní Salterové způsobuje ta spousta léků, které každodenně polyká v neochvějně víře, že jí pomáhají: *Matčina úleva* na její trávicí obtíže, *Zcela neškodné arzénové náčinky pro zdravou pleť doktora Munroa*, kterými léčí pupínky na povadlých tvářích. Iris už unavuje rukama pálicíma od octa věčně drhnout koberec od zaschlých zvratků. Ale ještě horší jsou rány, kterými ji paní Salterová zahrnuje ve dnech, kdy se její halucinace přetaví v jistotu, že ve svém domě nevědomky poskytla útočiště dvěma neřestným poběhlicím a že Iris v každém okamžiku hrozí svedení ďáblem v podobě džentlmena se zelenou kůží a ostrými špičáky trčícími z úst jako mroží kly.

Kéž by jí tak apatykář chtěl tu její medicínu trochu vylepšit jedem na krysy, pomyslí si Iris, když po špičkách opatrně sestupuje po kraji schodů, kde je vrzání nejtišší.

Skladiště ve sklepech je malé a stísněné. Na stěnách jsou skvrny od prosakující vlhkosti. Zápach plísně na sádrové omítce je dokonce silnější než aroma cukru.

Iris jde k otevřené zásuvce v rohu místnosti. Paní Salterová v ní uchovává košíky, v nichž jsou dosud nenamalované porcelánové paže, nohy a hlavy. V plátěném pytli skladuje balíky lidských vlasů, oholených z hlav chudých venkovanů v jižním Německu. Iris ho nadzvedne a vytáhne rozpracovaný obraz a své malířské potřeby, které schovává pod ním. Odnese si je ke stolu a sedne si.

Velikost její tváře je právě tak nesprávná, jak si ji pamatuje. V první chvíli Iris přemůže pocit zoufalství a přesvědčení, že není a nikdy nebude dost dobrá. Ale když se na svůj portrét podívá zblízka, najednou v něm vidí jistou strohost a zároveň zářivou jasnost, která se jí zamlouvá. Kdyby jenom ta hlava neplavala tak opuštěně v horní části papíru, kdyby ji tak dokázala lépe ukotvit. Zdráhá se papír rozstříhnout – už takhle je to malý arch. Třeba by ho přece jen mohla ještě zachránit, najít způsob, jak prázdný prostor vyplnit.

Hrubá látka noční košile – bílý flanel se zažloutlými skvrnami v podpaží – ji škrábe na krku. Než si uvědomí, co dělá, vstane a stáhne si ji přes hlavu. Její bledé tělo se v matném světle svíčky leskne jako hladká silueta drobné rybky pod vodní hladinou.

Na okamžik si představí znechucení, s nímž by se její rodiče dívali na to, co dělá, a vzpomene si na jejich neochvějný důraz na dodržování morálních zásad. Ale nehrozí žádné nebezpečí, že by ji tady nečekaně přistihli; daleko víc ji znepokojuje pomyšlení na zklamání, které by její počínání způsobilo Rose, nebo, což by bylo ještě horší, na to, že by se do sklepa vpotácela paní Salterová, s děsem v očích ještě znásobeným účinkem laudana. Na nadávky, kterými by ji počastovala (z nichž „coura“ a „rajda“ by byly ty nejmírnější), na velmi reálnou možnost, že by Iris přišla o práci a s ní o dvacet liber ročně. Raději podobné úvahy pustí rychle z hlavy a soustředí se na míchání barev. Chladná židle ji studí do nahých stehů.

Zase se zadívá do zrcadla, ale tentokrát dovolí svému pohledu sklouznout níž, k drobným prsům s tvrdými bradavkami. Kousne se do rtu. *Znetvořená*. A přesto uvažuje, jestli na svém těle neuvidí alespoň náznak krásy.

Jako dítě to zkřivení své klíční kosti, nepřírozeně vybočující úhel, v jakém jí srostla poté, co se jí při porodu zlomila, nenáviděla. Přestože deformace měla jen nepatrný vliv na její chůzi a Iris kulhala jen sotva postřehnutelně, často slýchala od

děti na ulici poznámky, které její postižení nemístně zveličovaly („Tamhle jde ten hrbatej mrzák!“), za což je její sestra kárala jen s chabým náznakem soucitu, protože sama riskovala jejich posměch („Sestry obryně!“). Ale poslední dobou se naučila přijímat své postižení jako svoji součást, kterou by neměnila, ani kdyby to bylo možné. Což ovšem nijak neodrazuje nejrůznější uličníky a pobudy, aby na ni na ulici nepokřikovali. Občas se pokoušejí chytit ji kolem pasu, když kolem nich prochází, a dělají jí nemístné návrhy. „Tak co, nerozdáme si to?“ Nebo: „Cejtím v kostech, že by sis dala líbit pěcknej štouch pořádným klackem.“ V takových případech Iris vždycky nasadí nepřístupný výraz („Ale, copak ty chmury, slečinko? Hlavu vzhůru, no tak, usměj se na mě trochu!“), ignoruje jejich oplzlé řeči a co nejrychleji pokračuje v chůzi. Rose, kterou si nikdo nedobírá, které se nikdy nikdo ani nedotkne, o kterou nikdo nestojí, sklopí mlčky hlavu a Iris ji obejmě jednou paží kolem ramen a ujišťuje svou sestru, jak moc to pokřikování a hvízdání nesnáší, tónem, který i jí samotné zní příliš naléhavě.

Dá se předpokládat, že jednoho dne jí nezbyde nic jiného než některého z těch chlapců, kteří nesměle postávají na prahu obchodu a rozpačitě žmoulají v rukou čepice, povzbudit, aby se o ni ucházel, protože manželství znamená cestu odsud, třebaže kam ta cesta vede, zatím Iris netuší. Koneckonců, už je jí jednadvacet let; nebude to dlouho trvat a její krása začne nenávratně chřádnout jako zkyslé mléko. Rodiče jí v jednom dopise napsali o jistém portýrovi, který o ni projevil zájem a velmi stál o to ji navštívit, ale když přišel, Iris se setkání s ním vyhnula.

Je tu ale ještě jeden problém. Rose. O tu se nikdy žádný muž ucházet nebude; to nejlepší, v co Iris může doufat, je, že najde odpovídající partii a jejím prostřednictvím bude sestru podporovat. Že by sestru opustila – není si jistá, jestli by toho byla schopná. Jsou dvojčata, osudově spojená, a nemoc její sestry je k sobě navždycky připoutala a zároveň jejich pouto rozřála. Když

byly ještě děti a Iris kouskem uhlí kreslila na jakýkoli papír, který našla – na obaly od másla, novinové ústřížky, zbytky staré tapety –, její sestru pokaždé fascinovalo, jak věrně její ruka dokázala zpodobňovat tvary, které měla Iris před sebou. „Nakresli nůžky!“ poručila si třeba, a Iris jí vyhověla. „Nakresli mi slona!“ znělo jiné přání. Jediné, co Iris neuměla, bylo improvizovat. Ale dnes se její sestra od ní odvrací, když se ji Iris pokouší pobavit nějakou skicou.

Iris tuto myšlenku raději chvatně zaplaší a míchá na lastuře ten správný odstín růžové na místo pod prsy, kam dopadá stín. Dotýká se štětcem papíru a pozoruje, jak na něm rozkvétají ostrůvky vodových barev. Má pocit, jako kdyby měla celý svůj život pod kontrolou, jako kdyby její tělo zase patřilo jí, místo aby bylo pouhým nástrojem sloužícím paní Salterové k drhnutí podlah nebo každodenní provinilou připomínkou Rose, čím mohla být i ona. Cítí chvění čehosi, co by mohl být stud, co by možná mohlo být uspokojení, co by dokonce mohl být i obyčejný chlad.

Nehybně zírá na svůj bok. Nedokáže si představit, že by se ho někdy měla dotknout hrubá mužská ruka. Přitiskne si tam dlaň, pak si přeje na nadro a stiskne ho. Neklidně sebou škubne a vrátí se k malování.

Nikdy se Rose nezeptala na to, čeho byla tehdy svědkem mezi ní a Charlesem, „jejím džentlmenem“, jak mu říkaly. Zpočátku Rose téměř nemluvila o ničem jiném a s bezstarostnou pýchou ukazovala Iris dárky, které jí posílal: čokoládové bonbony a žlutého kanárka (který vlétl do komína a pošel). V té době jim bylo patnáct let a Rose očekávala, že ji vysvobodí z tohoto bezútěšného života a odvede si ji jako mladou manželku do svého skromného domu v Marylebone. Charles se spřátelil i s Iris a slíbil jí, že jí půjčí nějaké peníze, aby si s Rose mohly otevřít svůj vysněný obchod, až se s Rose – u tohoto náznaku možnosti manželství se zarazil. *Flora* už neměla existovat jen v jejich plachých snech, ale stávala se téměř skutečností, nabývající stále jasnějších obrysů.

Iris se s jeho nabídkou svěřila sestře, aby se ujistila, že jí nevadí pozornost, kterou jí její milý věnuje, a to, že „její džentlmen“ zahrnuje Iris do svých a Rosiných snů.

Přicházel na návštěvu každou neděli, když byli jejich rodiče venku za pochůzkami. Rose pokaždé Iris přikázala, aby zůstala v pokoji nahoře, ale jednou odpoledne se sestry nepohodly a Iris se najednou dotklo, že by měla být takhle bez okolků vykázána pryč, mimo okruh sestřiných tajemství. Sešla dolů ke dveřím a špehovala je klíčovou dírkou. Dívala se, jak si Charles sedl, přitáhl si její sestru k sobě, vyhrnul jí sukni a rozepnul si knoflíky na kalhotách. Iris měla sotva čas se překvapeně nadechnout, než si mu Rose sedla na klín a začala se v pravidelném, zkušeném rytmu pohybovat nahoru a dolů. Iris byla zděšená a zároveň fascinovaná a nedokázala od nich odtrhnout pohled. Jako očarovaná se dívala na jeho tvář pokřivenou vzrušením, na jeho ruce, které pevně svíraly bílá stehna její sestry. Na okamžik jí projel tělem blesk touhy, aby mu tam s vyhrnutou spodničkou seděla na klíně ona, aby její dvojče špehovalo klíčovou dírkou ji. Vypadalo to tak prostě, odehrávalo se to tak strašlivě snadno, na dřevěné židli, kterou vyrobil jejich dědeček.

Iris dodnes netuší, jak se Charles dozvěděl, že Rose se nakazila neštovicemi. Den poté, co se Rose vyrazily po celém těle a na tvářích hnisavé boláky, ho Iris přijala v chodbě a převzala od něj dopis. „To bude mít radost, že jste jí napsal. Je to jenom revmatická horečka a co nevidět bude zase v pořádku,“ lhala, ale Charles toho moc neřekl a spěšně odešel. Ten dopis nebylo milostné psaníčko, nýbrž dopis na rozloučenou, a s ním navždycky skončil Rosin bujarý smích a veškeré šeptem sdílené důvěrnosti mezi sestrami. Když Rose začala na Iris křičet, aby se klidila z jejího pokoje, Iris popadla židli a roztránila ji o zeď.

Zvenku je slyšet nějaký zvuk. Těžké kroky.

Iris je tak ponořená do vzpomínek, že polekaně vyskočí a přerhne misku s kalnou vodou na stůl.

Vrhne se po obraze, aby ho zachránila dřív, než ho voda rozmáčí. Kroky odezní v dálce.

„Panebože,“ zašeptá s rukou přitisknutou k hrudi a musí se ovládat, aby úlevou nevybuchla smíchy. Tohle od ní byla pěkná pošetilost! Ale ty zvuky *opravdu* zněly tak zblízka a nahlas, že si byla jistá, že po schodech přichází paní Salterová. Byli to však jenom učni z cukrářství, vracející se z nočního představení v nějakém laciném šantánu.

Teprve když začne utírat vodu, všimne si hlavy jedné panenky a zakleje. Musela na ni stříknout špinavá voda z misky, když ji převrhla. Tvářičku jí hyzdí šedivá skvrna.

„Krucí!“ zakleje, zvedne porcelánovou hlavu a chvatně ji otírá noční košilí. Namalovat jí obličej jí zabralo několik hodin práce. Drhne porcelánové tváře silněji a silněji, pomáhá si slinami, ale není to nic platné. Porcelán je nenapravitelně zničený.

Iris bezmocným vztekem stiskne zuby a zavrčí jako zvíře při pomýšlení, že tuhle zkázu způsobilo jen to, že někdo prošel po chodbě. A teď – vyhlédne vysokým zamřížovaným oknem ven a usoudí, že musí být nejméně půlnoc – bude muset celou noc pracovat a namalovat jiný obličej.

Iris si náhle uvědomí rostoucí chlad v malé místnosti a natáhne si noční košili. Na svůj obraz se záměrně nepodívá. *Obscénní.*

Náhle ji zaskočí důvěrně známý pocit, že někde hluboko v ní je něco v nepořádku, jako nádor, který nelze vyříznout. Měla by ten obraz zničit – stačilo by přiložit k rohu papíru plamen svíčky.

Ale místo toho vstane, schová obraz pod košík a připraví si čistou porcelánovou hlavu.

Světová výstava

Je sobota ráno a zvony vyzvánějí jako na poplach. Posledních čtrnáct dní byl Silas tak zabrán do sestavování holé kostry štěňat, že byl živ výhradně z okoralých koláčů a slabého piva. Má nezřízenou chuť na horkou brandy s máslem, jak ji podávají u *Delfína*. Podívá se, kolik je; hospoda bude mít otevřeno až za pár hodin.

„No nic, nezbývá než počkat,“ zamumlá a rozhodne se zaplnit čas návštěvou místa, kde se staví haly pro chystanou Světovou výstavu. Není si jistý, co si má o tom podniku myslet: jak by mohl jeho maličký krámeček soupeřit s jedním z největších muzeí, jaká kdy byla postavena? Nemůže se zbavit pocitu, že jediným účelem takové okázalé stavby je názorně umenšit všechno, čeho kdy dosáhl, a přesto se sem téměř každý týden chodí dívat, jak práce na ní pokračují, a nemůže se dočkat, až bude dokončena.

Ulička, kde sídlí jeho krám, bývá obvykle liduprázdná, ale dnes se tu v blátě stoky válejí dva opilci, jeden potřísněný vlastními zvratky a v pomočených kalhotách. Silas na ně chvilku nehybně zírá. Tvar hlavy a ramen jednoho z nich mu nápadně připomíná Gideonu – ale ví, že se mylí. Přidrží si u nosu kapesník, opatrně se protáhne kolem zdi a obejde je.

S Gideonem se Silas seznámil, když v roce 1835 přijel poprvé do Londýna a bydlel ve stísněném pronajatém společném

bytě v Holbornu, v pokoji plném vycpaných zvířat a lebek. Do hlavního města se přestěhoval v naději, že jeho pověst konečně překročí hranice módních salonů ve Stoke; a krom toho poté, co Flick zmizela, beztak neměl důvod tam dál zůstat. Slýchal o tajných spolcích chirurgů a mediků, co se pokoutně zabývají pitvami a preparacemi těl.

Najít University College London nebylo těžké, a tak Silas každé odpoledne chodil přes zábradlí pozorovat renomované chirurgy, jak přecházejí přes zelené travnaté nádvoří, než se za nimi zabouchnou těžké dveře budovy.

V noci pak postával v chodbách v zadním traktu, protože věděl, že tam dřív nebo později přinesou těla, třebaže dobře nechápal odkud. A opravdu, stačilo chvíli počkat a uviděl na nádvoří pohyb a uslyšel tiché ržání koně a rachot kol černého povozu a dovnitř bylo přineseno tělo zabalené v pruhu látky a položeno na dřevěná prkna. Silas se opatrně po krůčcích plížil dopředu a natahoval krk v touze se přednášky s demonstrací zúčastnit.

Jednoho odpoledne k němu přistoupil Gideon. Byl to student medicíny, podsaditý chlapík, z nějž číselo lhostejné vědomí vlastního privilegovaného postavení. Vyprávěl Silasovi o exemplářích v pitevně: o nádory prolezlých plicích ve skleněných nádobách, o řadách syfilitických lebek, o mozku naloženém v lihu, vypreparovaném po ráně sekerou, o světélkujících soustavách nervových vláken uchovávaných ve vosku.

„Samozřejmě tyhle vzorky shromažďujeme proto, abychom lépe porozuměli *životu*, abychom zjistili, jak ho prodloužit. Váš zájem o uchovávaní mrtvých těl je jiného druhu, ale přesto velmi fascinující...“

Silas se nadýmal pýchou, a jak běžel čas, Gideon vyhledával jeho společnost stále častěji. Vylákal na něm informace o jeho sbírce. Stáli spolu u zábradlí na nádvoří a Silas mu líčil podrobnosti své práce na preparacích vrabců, krys a polních myší a svě-

řoval se mu se svými plány na založení vlastního muzea a zachování odkazu svého jména. Nebyl si jistý, ve které chvíli se z nich stali přátelé; zdálo se, že takový okamžik by měl být doprovázen náležitou oslavou, ale prostě se to přihodilo, aniž si toho jeden nebo druhý všiml.

„Myslím,“ prohlásil Gideon, když mu Silas po dlouhém naléhání přinesl vycpaného drozda, „že to nejpozoruhodnější na něm je ten zvláštně vzpurný sklon zobáku. Něco takového jsem ve volné přírodě nikdy neviděl.“ Jeho knírek sebou škubl a Gideon zakryl svůj obdiv rukou. „Skutečná vědecká rarita. Opravdu, nevzpomínám si, že bych někdy viděl drozda s takovým držetím těla. Je to div, opravdový div.“

Silas měl chuť se vítězoslavně rozesmát. Na Gideona, studenta medicíny, *džentlmena*, udělala jeho práce dojem. On na něj udělal dojem. A mít takového přítele, který s ním z vlastní vůle většinu odpolední rozmlouvá, být krátce – pro něj byla nesmírná pocta.

Po této zkušenosti sebral odvalu a poprosil Gideona o nějaký „exemplář do sbírky“. Gideon mu svěřil, že pro něj má hotový skvost, unikát, který ho navěky proslaví.

„Pro tenhle kousek by i Frederik Ruysch vstal z hrobu, jen aby ho získal,“ šeptal Gideon, když mu konečně podával nevelký plátěný váček. V horním rtu mu zašklubalo.

Silas ho s předstíraným klidem vzal a začal ho rozbalovat. V duchu už si představoval následné diskuse, které spolu o tomto exempláři povedou, až budou večer sedět s hlavami těsně u sebe v hospodě. Soudě podle váhy by to mohlo být srdce nebo...

„Ne,“ zarazil ho Gideon a položil ruku na jeho. „Počkej s tím až na doma. Je to příliš vzácný poklad. Kdyby moji profesoři zjistili, že jsem ho dal...“

„Kolik? Moc velkou částku si nemůžu dovolit.“

„O penězích nemluv. Po všem tom...“ Gideon se odmlčel, „potěšení, které mi tvoje společnost přináší.“

„Nevím, jak ti mám poděkovat.“

„Mohl bys třeba zmínit moje jméno v tom svém slavném muzeu? Až ho otevřeš, pochopitelně.“

„Samozřejmě! Samozřejmě.“

Silas přikývl a usmál se, navzdory stěží odolatelnému pokušení váček otevřít uposlechl Gideonovo nabádání a rozběhl se domů. V samém spěchu se vrhal pod kola povozů a div se nenechal přejet.

Zabouchl za sebou dveře, otočil klíčem v zámku a dychtivě otevřel váček s Gideonovým darem.

Uvnitř leželo napůl ohryzané kuřecí stehno a dvě rozvařené mrkve.

Silas se kousl do rtu, aby zarazil slzy, které hrozily vytrysknout. Teprve v tu chvíli pochopil výsměch, který se skrýval za každou Gideonovou poznámkou, za každým škubnutím jeho kníru.

Aniž by si uvědomil, kam vlastně míří, prochází Silas po pěšince v Hyde Parku. Ve stehnu cítí svíravé křeče způsobené únavou. Při pohledu za sebe si uvědomí, že si vůbec nevzpomíná, jak a kudy sem došel. Pohled na ty dva opilce před jeho domem jako kdyby mu zastřel mysl neprůhlednou mlhou. Tenhle pocit už zná; kam až mu paměť sahá, jeho mysl vždycky vzpomínky na příležitostné, nepodstatné události vymazávala, jako daguerrotypie, než je vystavena rtuťovým výparům. Potřeše hlavou, ale žádný obraz se mu před vnitřním zrakem neobjeví.

Ale s tím by si neměl dělat starosti. Vzduch tady není tak odporne sláný a kdesi ve větvích zpívá nějaký pták. Tady se najde opravdová krása. Elegantní holé stromy shazují poslední zbytky letní zeleně a suché větvičky na cestě chroupou pod podrážkami bot jako staré kosti. Někaký muž do něj vrazí loktem a omluví se. Silas jde mlčky dál, následuje dav k místu, kde vzniká budoucí sídlo Světové výstavy.

Silas sem často chodí sledovat postup stavby. Nelituje peněz na nevelký poplatek za vstup na staveniště ohrazené vysokými dřevěnými kůly. Nechápe, proč bude ten objekt po roce rozmontován a z Hyde Parku odstraněn. Jaký má smysl stavět muzeum, když ne proto, aby své poklady uchovávalo navěky? Ale když se dívá vzhůru na rychle rostoucí holou konstrukci, na jeřáby a kladky rýsující se proti šedivému nebi jako siluety kroužících supů, cítí, jak ho svou působivostí nemilosrdně drtí k zemi. Je to *velkolepé*. Když si představí, kolik zde zanedlouho bude vystaveno důmyslných výtvorů průmyslu, obchodu, umění a vědy – v novinách četl, že výstava bude čítat víc než sto tisíc exponátů, umístěných pod jedinou obrovskou skleněnou střechou –, Silas neví, kam se podívat dřív. Nijak ho při tom pohledu nepřekvapuje, že satirický list *Punch* už pro tuhle budovu vymyslel přezdívku Křišťálový palác.

Všude kolem něj to kypí čilým pracovním ruchem. Předák huláká příkazy na dělníky v helmách zapřažené do těžkých lan, zatímco jiní šlehají bičem tažné koně po vyzáblých slabínách. K nebi stoupají sloupce husté páry. Obrovská kovová kostra budoucí příčné lodi pomalu roste vzhůru a chvěje se v poryvech větru.

Kéž by ho tak organizátoři chtěli požádat, aby věnoval nějaký exponát do umělecké části sbírky. Ale nikdo ho v této věci neoslovil. Nikdo ani neodpověděl na jeho dopisy. A proč vlastně ne? Proč jeho sbírku nebere nikdo vážně?

Pokouší se smést z tváře lepkavou pavučinu zášti a roztrpčení, ale pěsti má pevně sevřené. Po obloze se honí nízká, bachratá mračna. Černé plíce Londýna se pohybují v pravidelném rytmu nádechu a výdechu. Odněkud je slyšet ržání koně.

Silas si umíní, že znásobí své úsilí. Bude pracovat ještě pilněji a do ještě pozdějších večerních hodin než dosud a jednoho dne se mu třeba podaří otevřít muzeum, které bude ještě velkolepější než toto.

Vidí jakési dítě, jak se prudce rozbíhá a krade z kabelky nějaké dámy červený kapesník. Podívá se blíž a poznává tu rozcuchanou kšticí špinavých světlých vlasů. To vědomí, že tu má někoho známého, je pro jeho duši hotový balzám; připomíná mu, že v tomto víru moderního průmyslu není osamocen. Silas se usměje a zavolá: „Albie!“

Ale chlapec ho neslyší. A za okamžik Silas pochopí: byl dopaden. Za zápěstí ho pevně drží ženská ruka a šátek mu visí v prstech jako kus hadru. Silas se rozběhne ve snaze zasáhnout a téměř uklouzne na mokřém drnu. Připravuje se sehrát roli Albieho zachránce a přesvědčit tu dámu, aby na hocha nevolala policii – ale pak vidí, že Albie se směje.

Silas se podívá na tu ženu blíž. Je vysoká téměř jako muž a má rusé vlasy spletené do úhledného dlouhého copu. Je to – Flick? Dospěla v ženu. Ale to není možné. Postava téhle ženy se lehce naklání na levou stranu.

Silas si náhle připadá jako starý, prázdný dům, v němž se znenadání rozezněl mohutný zvon. Vnímá vibrace jeho zvuku procházející celým stavením, od podlah přes zdi až ke střeše. Stojí jako omráčený a sleduje, jak zvukové vlny rozeznívají dlouhou, nekonečnou řadu menších zvonů.

Nedokázal by vysvětlit, co to znamená.

Kapesní zloděj

Albie dřepí v nízkém příkopu u cesty v Hyde Parku. Jak se tak se zadržným dechem namáhá a půlky jeho bílého zadku svítí jako dva ošuntělé měsíce, prochází kolem skupinka mužů. Jeden z nich se zastaví a s hlasitými posměšky po něm hodí klackem.

„Nech mě na pokoji, ty mizero!“ zakřičí na něj Albie, rychle si otře zadek dubovým listem a natáhne si kalhoty. Z hromádky jeho výkalů stoupá do chladného vzduchu tenký sloupek kouře. Albie ho pozoruje se stejnou zvědavostí, jakou věnuje všem výměškům svého hubeného těla. Odkud jeho uši vědí, jak vytvářet ten nakyslý oranžový maz, a jak se jeho nos naučil produkovat ten načernalý šlem, který vysmrkává do rukávu?

Zvedne jedno lejno dvěma klacky, hodí ho za skupinkou odcházejících mužů a rozškvtá se smíchy, když vidí jejich zhnušené uhýbání a ústup. Pak se rozběhne za davem ke staveništi.

Je krásný den, jako dělaný na ukořistění nějakého toho menšího úlovku, a rozhodně stojí za to pokusit se přelézt dřevěnou ohradu a dostat se nepozorovaně dovnitř. Zástup lidí věnuje veškerou pozornost stavbě toho monumentálního pavilonu, skřípějícím lanům, povzbuzujícím výkřikům a strkání v tlačnici. Albie neví, k čemu ta stavba bude, a ani ho to nijak zvlášť nezajímá, ale

přesto s pocitem ohromení zírání na její kovovou konstrukci, tak velkou, že ční vysoko nad korunami jilmů. Staví se na obyčejné nezpevněné hlíně, rozježděné koly těžkých povozů naložených železem a trubkami na lešení. Albie si představuje, jak se sem vrátí, až budou stěny pavilonu zasklené, mrští do nich cihlou a bude se bavit šokovanými výrazy na tvářích zámožných pánů a dam stojících kolem.

Kličkuje v davu sem a tam jako člunek proplétající tenký útek živou, pohybuující se osnovou. V jednom rukávu má zastrčenou falešnou ruku a tu skutečnou používá k vytahování hedvábných kapesníků z cizích kapes. Perlové náramky a lesklé stříbrné řetězy s kapesními hodinkami nechává být. Třebaže by to nikdy nepřiznal, má strach, že za takovou krádež by ho čekalo odsouzení k nuceným pracím, nebo že by ho rovnou šoupli na loď mířící do kolonií, což by znamenalo, že jeho sestra by tu zůstala bez pomoci.

Tihle lidé, co se strojí do zlatem vyšívaného brokátu a žijí v domech, co připomínají spíš nedobytné hrady, by ho nikdy nenechali ani vynášet jejich nočníky. A tak jim s potměšilým úšklebkem alespoň trochu ulehčuje od jejich tíživého břemena. Na Duck Lane je jeden zastavárník, který od něj bez zbytečných otázek vykupuje všechno po pŕlpenci, a jestli to takhle dobře půjde dál a bude mu přát štěstí, zanedlouho bude mít vyděláno dost na pěkné nové zuby. Z kosti mořské krávy – to je jeho tajný sen.

Vytáhne z šatů nějaké ženy červený puntíkový kapesník a zrovna si ho strká do kalhot, když někdo popadne jeho sádrovou ruku a vytřepe mu ji z rukávu.

„Ne, já jsem ne...“ spustí pohotově, ale pak vidí, že je to Iris. Úleva z něj vytryskne v podobě šťastného hrdelního smíchu. Zatváří se jako kotě hrající si s kuličkou na provázku a věnuje Iris ten nejpřitažlivější úsměv, jakého je schopen.

„Dej mi to, Alberte,“ přikáže Iris.

„A co vám mám dát, slečno?“ Iris se zamračí a Albie si vzdychne. „Ale slečno, vždyť je to jenom maličkost, ne? A život někdy dovede bejt na malýho kluka pěkně tvrdej. Kdybyste jen věděla, jak tvrdej...“ Ale jeho obvyklá litanie ztratila svůj půvab a Albie to ví. Předá inkriminovaný předmět Iris, dívá se, jak ho vrací majitelce („Promiňte, madam, ale myslím, že jste tohle upustila...“), a vyhýbá se jejímu pohledu. „Vy jste ale kazisvět, slečno.“

„Už zase kradeš, co?“ ozve se za ním mužský hlas a Albie poznává Silase, oblečeného v elegantním modrém plášti. „Myslel jsem, že už to nebudeš mít zapotřebí, potom co jsem ti dal ty dva šilinky.“

Albie ztuhne. Nelíbí se mu, jak ho ten člověk vyslídil. Cítí z něj čistý, doktorský odér, z něhož se mu zvedá žaludek. Přesto se rozhodne raději toho skrblíka neopravovat, že mu vyklopil jen jeden šilink, ne dva. „Iris, tentononc,“ zakoktá ve snaze co nejvěrohodněji napodobit přízvuk solidní střední třídy, ale vyjde z toho jen cosi vzdáleně připomínající irštinu. „Tohle je, teda chci říct, dovolte, abych vám představil Silase. Jak se jmenuje dál, taky vlastně nevím.“ Iris se odměřeně pousměje. „Šiju pro ni, dělá v tom obchodě s panenkami u Salterových.“

„Na Regent Street?“ zeptá se Silas a Iris přikývne.

„A Silasovi nosím mrtvolky.“ Na okamžik zauvažuje, jestli nemá svá slova doprovodit názorným gestem škrcení, aby jim dodal příslušný dramatický efekt, ale pak si to rozmyslí a podívá se znovu na Iris. Na její tváři vidí mírně znechucený výraz. Albie má chuť začít se spolu s ní Silasovi smát, ale nepodaří se mu zachytit její pohled.

„Aha.“

„Pro mou sbírku,“ dodá Silas na vysvětlenou. „Jednou bude slavná.“

„No tak to ji pak určitě navštívím,“ odpoví Iris, ale její hlas zní lhotejně a téměř mechanicky a Albie na ní vidí, že sko-

ro neposlouchá. Někoho hledá, a tak se spěšně rozloučí. Albie pozoruje její čepec rychle se vzdalující v davu.

Pak pokrčí rameny a podívá se na Silase. Ten je zahleděný kamsi do dálky a drží si ruku na klíční kosti na místě, kde je ta Irisina zdeformována.

„Pane,“ promluví na něj Albie, který usoudí, že ten člověk opravdu nemá všech pět pohromadě, „to, co má na krku, to není nakažlivý.“

Velké plýtvání

Iris se proplétá davem, pryč od Albieho a toho muže, který ho evidentně zná. Zatouží, aby byla menší a ztratila se mezi cylindry a čepci pánů a dam kolem a aby ji Rose nenašla tak snadno.

Rozhlédne se, jestli svou sestru někde neuvidí. Ne. Výborně – vypadá to, že se jí podařilo uniknout.

Iris zavře oči. Když je zase otevře, uvidí scénu před sebou jakoby novými očima. Představí si ji jako široké plátno zachycující s vědeckou pečlivostí každý detail, jako precizní studii perspektivy.

Vzhledne. Vysoká kovová konstrukce se natahuje vzhůru, jako kdyby se chtěla dotknout samotné oblohy. Oblaka páry vypadají jako kouř z děl na výjevech napoleonských bitev, které viděla na obrazech v Národní galerii, jen jsou živější, ne jako na statických kompozicích v nahnědlých barvách, které má v paměti. Přesně po tomhle touží: chtěla by malovat barvami, jaké vidí před sebou, zachycovat svět barevný jako vitráže v kostelních oknech.

V duchu už vidí kostru budovy tohoto muzea vyplněnou panely z červeného, modrého a zeleného skla, jako kdyby se dívala do obrovského barevného kaleidoskopu. Ale to by bylo příliš: už to, co je zatím hotovo, působí daleko impozantněji než cokoliv, co si kdy uměla představit. Jestli ti muži dokážou tohle, jestli dokážou uvěznit uprostřed budovy živé jilmové stromy, místo

aby je pokáceli, a v takovémto rozsahu pokořit přírodu, co by potom mohla dokázat ona? Jsou chvíle, kdy si připadá nedůležitá a nepatrná jako veš v kožichu prašivého psa, ale pak je vystřídají okamžiky, kdy cítí, že v sobě má dost síly k tomu, aby rozepjala křídla a vznesla se až do oblak a osvobodila se z pasti domova, obchodu a dokonce, jak sama sobě v duchu přiznává s pocitem hlubokého provinění, od své sestry.

„Není to úžasné?“ osloví nadšeně ženu stojící vedle ní.

„Ano, naprosto úžasné,“ přitaká dáma s nečekanou vřelostí. Iris pocítí k téhle neznámé lidské bytosti i ke všem lidem tlačícím se v davu kolem ní příval hluboké náklonnosti. Všichni, se svými starostmi a radostmi, se svými láskami a pocity zklamání a marnosti, se svými slzami a sny a smíchem, jsou si tak nádherně podobní.

Dá se do běhu. Běží k rozlehlým otevřeným trávníkům na kraji parku, až jí rusý cop poskakuje na zádech. Nohy má lehké jako gazela, tráva pod jejími chodidly je příjemně měkká. Ale ještě než dorazí k první řadě stromů, je přinucena prudce zastavit a namáhavě popadá dech. Do boku ji tlačí velrybí kostice, žebra jí těsně stahuje skelet korzetu. Prsty v krajkových rukavičkách se jí nepříjemně potí.

Slyší za sebou nějaké zvuky, volání svého jména, a ani se nemusí otáčet, aby věděla, kdo to je. Uvažuje, proč její sestra neustále tak umíněně trvá na tom, že se od ní nehne ani na krok, ať jdou kamkoli, a co asi očekává, že o ní tak zjistí. Irisin život je jednotvárný jako řehole jeptišky; a krom toho ji dráždí sestřino pokrytectví. Rose by přijala nabídku každého džentlmena, kterou by dostala, a na své *hrbaté* dvojčce by se přitom ani na okamžik neohlížela.

„Á, tady jsi,“ pozdraví Iris sestru a předstírá, že si jí všimla až v té chvíli. Její sestra k ní rozrušeně napřahuje ruku a lem sukně má umazaný od hlíny. Pohybuje se s elegancí dámy, jako kdyby měla na chodidlech neviditelná kolečka, a při pohledu

takhle zdálky by Iris skoro uvěřila, že je zase tak krásná, jako kdysi bývala. Iris myslí na svou vlastní nesouměrnou chůzi, kterou zahlédla ve svém odraze v okenních sklech, a na své shrbené rameno. „Díky Bohu, Rose! Konečně jsem tě našla. Přijdeme pozdě k večeři. Matka už si bude dělat starosti, kde jsme.“

„Ale tys mi utekla. Já jsem tě viděla. Myslela jsem, že jsi mě tady nechala.“

A ve tváři její sestry je najednou výraz takového zklamání a zoufalství, že Iris v tu chvíli pocítí prudké znechucení sebou samou.

Omnibus hlasitě drkotá po své trase z Hyde Parku do Bethnal Green; Rose se zamračením odstrčí Irisinu paži. Krátké přivítání, nakyslý zápach špinavého prádla. Usadí se u stolu. Irisin otec si odkašlává do rukávu.

Iris se pokouší rozžvýkat lojový pudink, ale přesto jí do krku vklouzne velký kus masa. Slyší zvuk rozměňování potravy v sestřiných ústech a její syčivý dech. Když už to déle nesnese, řekne: „Už se těším, že zítra zase uslyším svého oblíbeného vtipného pana pastora...“

„To mě těší, že jeho kázání jsou pro tebe tak poučná,“ přeruší ji matka a změří si ji varovným pohledem.

„Ano, jistěže jsou,“ ujistí ji spěšně Iris s vidličkou na půl cesty k ústům. Kousek ledvinky se leskne chrupavkou a nažloutlým tukem. Snaží se zachytit sestřin pohled a odčinit svůj dopolední prohrěšek. „Vždycky jsem měla dojem, že nadměrná záliba v mešním víně je nesporným důkazem silného náboženského zanícení. Kněžská touha po Kristově krvi nemůže být nikdy plně uspokojena.“

Iris obezřetně vzhledne. Rose se na okamžik usměje, ale pak si zachmuřeně začne prsty mnout jizvy na bradě. Iris odvrátí pohled a zadívá se na nablýskanou porcelánovou sošku kokr-

španěla stojící na krbové rímse. Je to laciná, nevkusná cetka, která má pomoci vytvořit zdání nóbl domácnosti. Její rodiče jsou přesně takoví, zoufale se snaží napodobovat způsoby a morálku společnosti, do níž nepatří. Iris si je jistá, že jiná děvčata, co pracují v obchodech, nemají tak snobské a uboze domýšlivé rodiče, jimž tolik leží na srdci, aby jejich dcery nedošly morální úhony.

Matka si okázale povzdychne. „Iris, prosím. Opravdu ti takové poznámky připadají zábavné?“

Iris vidí, jak matka provléká paži pod Rosinou a vytváří s ní pevnou bojovou formaci, která byla zpečetěna v den, kdy Iris doručila Rose ten osudný dopis od Charlese, v den propuknutí sestřiny nemoci. Iris důvody tohoto spojenectví nikdy nepochopila. Její sestra s ní od té doby nepřestala jednat, jako kdyby to byla ona, kdo ten dopis napsal, pošlapal její vyhlídky na štěstí a znetvořil jí obličej hnisajícími vředy. Iris se už nikdy nepodařilo jejich vztah vzkřísit, jako kdyby přes noc zapomněla, jak svou sestru utěšit, jak ji rozveselit. Ještě si pamatuje, jaký byl jejich vztah předtím, když si společně představovaly, jak si zařídí svůj vysněný obchod květinovými tapetami a vyzdobí jeho stěny zarámovanými vylisovanými růžemi. Miluje svou sestru; samozřejmě že ji miluje. A přesto...

Iris podnikne další pokus. „Ta velká výstava bude úžasná...“

„Spíš to bude velké plýtvání,“ přeruší ji otec a chrchlavě se zasměje, jako kdyby chtěl své posluchače vybídnout, aby náležitě ocenili jeho vtip. Iris se úslužně usměje.

„Paní Salterová říká, že přílišné uctívání světských vymožeností nevyhnutelně vede k úpadku společnosti,“ přidá se Rose.

„No ta by o tom měla něco vědět,“ poznamená Iris, než se stačí zarazit.

„A to má znamenat co?“ otáže se matka podrážděně.

Iris neodpovídá. Koutkem ubrousku si otře bradu. Hnědá štáva na šedivém plátně.

„Iris mi utekla,“ vyhrkne Rose. „Já jsem měla takový strach. V jednu chvíli stála vedle mě a pak zničehonic zmizela a já jsem ji vůbec nemohla najít. Prostě mi schválně zmizela v davu. A přitom ví, že já někdy špatně vidím, s tím svým...“ Rose nedořekne, jen významně sklopí své zdravé oko.

Plácáš nesmysly, sestřičko.

„Je to pravda, Iris? A proč jsi to udělala? Mívala jsi svou sestru tak ráda, a teď jí utečeš a necháš ji samotnou mezi tolika cizími lidmi.“

Iris pořád ještě zatvrzele mlčí. Ví, že to od ní bylo kruté, ale nebyla to přece *ona*, kdo od sebe svou sestru zapudil jako první. Pokouší se znovu si v duchu vybavit příčnou loď konstrukce, tyčící se vysoko nad spleť ocelových nosníků, a pocit radostného vzrušení, který v ní ten pohled vzbuzoval. Ale nervózní napětí, které jí svírá hruď, odmítá odeznít.

Nikdy se jí nepodaří uniknout. Nikdy nebude svobodná. Je odsouzena žít tenhle mizerný, politováníhodný život, strpět rány a urážky paní Salterové a snášet žárlivost své sestry, dokud ji rodiče nedonutí provdat se za jednoho z těch vyzábělých kluků, co se ochomýtají kolem obchodu, kterému bude rodit jedno dítě za druhým a trávit dny nekonečným mandlováním prádla, semiláním zatuchlých zbytků jídla do nedělní sekané a staráním se o houfy kňourajících děcek nemocných spálou a chřipkou a bůhví čím ještě, až se nakonec nakazí sama...

Matka si vzdychne a Iris se snaží nevnímat pohled, kterým ji nevráživě probodává.

„Ještě trochu brambor?“ zeptá se otec a bezděčně si poplácá kapsu, což dělá vždycky, jakmile mu Iris a Rose odevzdají většinu svého týdenního výdělku. Hlavu má skloněnou a pleš se mu mastně leskne.

„Ne, děkuji,“ zamumlají ostatní.

Matka si odkašle.

„Iris?“ Matčin hlas zní jako drnčení napjatého vlákna. Otec

vzhledně. Chlupy na jeho předloktí se chvějí. „Proč nemůžeš odpovědět jako tvá sestra? Je to snad pro tebe taková námaha?“

Iris zírá na tlustý povlak zaschlé šťávy na svém talíři. Musí se ovládat, aby neudeřila pěstí do stolu, aby nesevěřela v prstech kraj potřísněného ubrusu a nestrhla všechno nádobí s rachotem na podlahu. Zatouží vidět toho porcelánového kokršpaněla roztráštěného na tisíc střepů.

Ale místo toho se usměje. „Ne, děkuji.“ A vloží si do úst další sousto.

Hodiny odbijí šestou.

PRB

„Sklenici horké brandy,“ poručí si Silas a položí na stůl minci. Kostelní zvon halasně vyzvání šestou a ohlašuje večerní pobožnost. Silas sedí u stolu v boxu nejbliž u krbu a tváře má zružovělé žářem ohně. Celý svět se třpytí a září. Krbová mřížka ve tvaru mušle, stříbrné korbely visící ze stropu, doutnající uhlíky vypadlé z krbu, které pomalu dohasínají na rohoži u jeho nohou. Na stěně visí mosazná deska s nápisem: S PIVEM JE ŽÍZEŇ KRÁSNA. Silas si dává záležet a pokaždé se na ni usměje, jen aby dokázal, že umí číst. Přinesou mu jeho drink. Je horký a kořeněný, jak to má rád, a Silas s prvním douškem vsrkne vrstvu rozpuštěného másla na hladině sklenky. Znovu myslí na tu dívku, na zvláštní zakřivení její klíční kosti, na její zelené oči.

„Už jste u nás dlouho nebyl, pane,“ říká mu hostinská tónem, který zní přátelsky, ale Silas je přesvědčený, že její výraz prozrazuje rozpaky. „Zato ty vaše pány umělce u nás vidáme často. Až moc často, dalo by se říct.“

„Měl jsem hodně práce,“ odpoví Silas, ale sám vlastně neví, proč se přátelskému ruchu své oblíbené hospody *U Delfína* tak dlouho vyhýbal. Má to tu rád: pivo je tu lahodné a možnost tajně poslouchat cizí hovory ještě lahodnější.

Nějaká mladá dívka u stolu v boxu naproti Silasovi, s výstřihem tak hlubokým, že jí odhaluje růžové pŕlměsíce drobných ňader, zaburácí smíchem a bujně pleskne do hrudi svého spo-

lečníka, prošedivělého muže s vážnou tváří. Ve vlasech má své obvyklé pštroší pero obarvené na růžovo. Hostinská spěchá k ní. „Podívej, Bluebell, já nestrpím, abys tady obtěžovala naše vážené zákazníky.“

Silas sevře v prstech svou sklenku. Dokonce i máslová pěna na brandy mu připomíná barvu jejích vlasů. Iris – tak mu ji Albie představil. V jejích hluboko posazených očích byla opuštěnost a touha, která se mu okamžitě zdála povědomá. Měl pocit, jako kdyby mezi nimi bylo nějaké neviditelné vlákno, které je k sobě poutalo.

Tak silně mu připomínala dospělou verzi Flick, že téměř uvažoval, jestli by to přece jenom nemohla být ona, Flick, která zmizela z továrny, kde pracovala, když jí bylo patnáct let. Jednou se jí pokusil ukázat svou sbírku a ona běžela volnou venkovskou krajinou vedle něj. Vzpomíná si na zrzavé záblesky v jejích vlasech, na její hubené ruce s vystouplými klouby. Připadal si jako pravý džentlmen poprvé uvádějící dámu do své pracovny: *Tak tohle je můj svět*. Pokouší se vybavit si v paměti výraz její tváře, když jí předváděl lebky králíka a jezevce a zajíce a na závěr svůj největší poklad – lebku berana se zakroucenými rohy.

Jeho mysl k ní často zabloudí, a teď se mu dostalo útěchy v podobě jejího živého obrazu: viděl ji takovou, jaká mohla být. Z Flick se stala Iris. Neutopila se v řece ve Staffordshire ani nezahynula rukou dědice té továrny na keramiku ani pod koly kočáru řízeného opilým vozkou, jak si představoval, nýbrž se jí podařilo uniknout do Londýna, do dílny na výrobu panenek, k vyhlídkám na lepší budoucnost.

„No tak, jen do toho, Louisi!“ zahlaholí někdo a Silas se od svého stolu otočí a poznává tři malíře stojící v družném smíchu u barového pultu. Už je to téměř tři týdny, co Louis Frost a Johnnie Millais navštívili jeho obchod, ale ještě je nejspíš příliš brzy na to, aby se jim pokusil prodat nějaký další exemplář. Třetí muž, Gabriel Rossetti, má paže propletené s Millaisovými

a společně vytvořili v úrovni prsou jakýsi živý most. Louis stojí pár kroků od nich. Tmavé vlasy má divoce rozčuchané jako chmýří pampelišky.

„Pánové, prosím vás,“ zapřísahá je hostinská, ale Louis už se rozběhl a přeskočil natažené paže svých druhů. S tupým zaduněním dopadne na podlahu. Stříbrné korbele na stropě zaráchotí. Louis vstane, opráší si kalhoty a vítězoslavně se zakření na své obecenstvo. Někteří hosté mu aplaudují, jiní zakaboněně sklánějí hlavy do svých talířů.

„*Vive la PRB!*“ hlaholí Rossetti. Jeho triumfální výkřik Silase popudí, ne proto, že ho ten povyk ruší, ale protože ty tajněstkářské iniciály, kterými se titulují, zavánějí samolibým pocitem výlučnosti. PRB? Co to má být, nějaký tajný spolek?

„*Vive la PRB!*“ opakují Johnnie Millais a Louis Frost ozvěnou.

Načež Louis bujaře zanotuje první slova Marseillaisy a ostatní se pohotově přidají: „*Allons enfants de la Patrie!*“

„*Le jour de gloire est arrivé!*“

„*Tais-toi* – zatím ještě nenadešel,“ okřikne je hostinská a umělci se trochu zklidní. Hostinská je odvelí ke stolu v boxu vedle Silasova. „To je fakt, že na náš slavný den si ještě budeme muset nějaký čas počkat, alespoň soudě podle té sžíravé recenze tvé práce, co otiskli v *Timesech*.“

„Takový podlý útok...“

„Nanejvýš nevkusný...“

„Ale náš den nakonec přijde, uvidíš, starý brachu...“

Několik stálých hostů se posměšně uchechtne, ale Silas sedí s vážným výrazem v tváři. Dívá se na ty umělce, jsou o deset let mladší než on, ale překypují nadšením, energií a sebedůvěrou, kterou by on sám v sobě nikdy nedokázal probudit. Často je vídá, jak po večerech vyrážejí do ulic na lov dámských společnic, jimž říkají „múzy“, a když jde nějaká žena na chodníku proti nim, spojí paže, aby si musela průchod vykoupit alespoň

vstřícným úsměvem. Možná kdyby byl studentem medicíny, také by býval našel okruh takových přátel.

Ruchem místnosti k němu doléhají útržky jejich rozhovoru.

„Tottenham Court Road – široko daleko nikde žádná múza – jak mám do výstavy dokončit *Uvěznění Guigemarovy královny* bez...“

„Pořád lepší než hledat múzu mezi cikánkami v těch páchnoucích špeluňkách na předměstí.“

„Jak pravil ten *jízlivý, ublížený chlapec se zrzavou kšticí*.“

„Proboha, buď tak laskav a nepřipomínej mi tu zatracenou recenzi.“

„Ale no tak, Millaisi, každý přece ví, jaký Dickens je,“ Louissův hlas zní konejšivě.

„Jo, je to pošetilý starý páprda!“

Přátelé se rozesmějí a Silas uvažuje, jestli by neměl přistoupit k jejich stolu, promluvit s nimi a zkusit jim prodat vycpaného vrabce, kotě nebo nějakou lebku pro pozadí jejich obrazů. V poslední době se až příliš soustředil na práci na svém štěněcím sousoší a neprodal tolik náhrdelníků z motýlích křídel, kolik by potřeboval.

„Podívejte, tamhle sedí Mrtvolkář!“ vykřikne Rossetti a Silas poznává svou přezdívku. Přepážka mezi stoly je tvořena dřevěnými latkami a Silas se otočí, pokývne jim a na pozdrav zvedne svou sklenici.

„Odpusťte mu tu impertinenci,“ usměje se na něj Louis, který si klekne na lavici u jejich stolu a naklání se přes okraj přepážky, takže se zdá, že jeho hlava se volně vznáší ve vzduchu nad Silasem. Mladý malíř připomíná upíra ještě víc než obvykle: černé vlasy má divoce rozčuchané a jeho bledá pleť má v tlumeném světle lokálu téměř namodralý odstín. „Gabrieli, ty nevychované prase. Líbilo by se ti snad, kdyby tak někdo říkal tobě?“

„Nesmysl. Já to přece myslím jako projev náklonnosti,“ brání se Rossetti, jehož obličej se objeví vedle Louisova.

„Už mě v životě určitě nazývali hůř,“ odpoví Silas.

Louis začne na hranu přepážky vyklepávat prsty nějaký neznámý rytmus. Jeho nehty lemují nánosy zaschlé barvy.

„Silasi, vlastně jsem s vámi zrovna potřeboval mluvit. Ušetřil jste mi cestu do vašeho krámu.“

Brzy budu mít muzeum, pomyslí si Silas, *a žádný „krám“*. Znovu usrkne brandy a zeptá se: „Ano? Chtěl byste nějaké další zvíře?“

Louis mávne odmítavě rukou. „Ne. A nerad vám to říkám, ale ta vycpaná hrdlička, co jste pro mě dělal...“

„Ano?“ zpozorní Silas. Myslí na tu darebnou útočnici na malé prodavače řechy, na to, s jakou péčí jí srovnal peří do dokonalého vějíře. Byl to jeden z jeho nejzdařilejších kousků, skvělá ukázka precizní řemeslné práce.

Louis si vzdychne. „No... obávám se, že... zkrátka shnila.“

„Prosím?“ zakoktá Silas.

„Prostě shnila. Odjel jsem do Edinburghu, jen na týden, a když jsem se vrátil, létala po celém domě hejna masařek.“ Louis se při té vzpomínce otřese a doprovází svá slova živými gesty. „Byla... no úplně prolezlá červy. Když jsem vešel do dveří, málem jsem se pozvracel. Panebože, Johnnie, pamatuješ se na ten puch?“

„Jo – bylo ho cítit málem až na Gower Street.“

„A jste si jistý, že to byl ten pták?“ zeptá se Silas chabým hlasem. Rukama svírá hranu stolu. Žaludek se mu křečovitě stáhne. „Dal jsem si záležet, abych ho důkladně vysušil.“

„Jestli si je jistý?“ huláká Rossetti. „Prý jestli si je jistý! A co jiného by to bylo? Myslíte snad, že mu zplesnivěly štětce? Máte zatracené štěstí, že se to stalo Louisovi, a ne mně. Já nemám tak vyrovnanou náтуру jako on...“

„Rossetti, prosím,“ přeruší ho Louis a položí mu chlácholivě ruku na paži. Pak se o poznání laskavěji obrátí zpátky k Silasovi. „Mluvím o tom opravdu nerad, to mi věřte, ale – jak to jen